

Лариса Грень

професор, доктор наук з державного управління, професор кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами ім. академіка І. Зязюна, Національний технічний університет “Харківський політехнічний інститут”; Харків, Україна

ORCID: 0000-0003-4466-6018

E-mail: mega_lgren@ukr.net

Малохат Курбанова

аспірант, Національний технічний університет
“Харківський політехнічний інститут”; Харків, Україна

E-mail: kuntesterr@gmail.com

**РОЛЬ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТИРІВ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОГО ІМІДЖУ
МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ ОСВІТНІХ, ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК У ЗАКЛАДАХ
ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Анотація: стаття присвячена розкриттю ціннісних орієнтирів професорсько-викладацького складу закладів вищої освіти та їхньої ролі у формуванні професійного іміджу майбутнього фахівця освітніх, педагогічних наук в умовах воєнного стану; розкрито такі дефініції, як “професійний імідж майбутнього фахівця освітніх, педагогічних наук”, “цінність”, “ціннісна система особистості”, “педагогічні цінності”, “професійні цінності”; визначено ціннісні орієнтири, притаманні педагогу під час воєнного стану: життєві (здоров’я, сім’я, добробут, любов і мир, стабільність, креативний індивідуалізм), професійні (компетентність, науковість, об’єктивність, вмотивованість, креативність, критичне мислення), національні (лінгвістична глобалізація, виховання молоді на ідеях миру, людяність і безпека, соціальна відповідальність, ініціативність, патріотизм), духовні цінності українського державотворення (незалежність, демократизм, європейський вибір, права людини, соціальна справедливість, свобода в усіх її проявах); наведено результати анкетування, проведеного серед магістрів спеціальності 232 “Соціальне забезпечення” щодо ранжування ціннісних орієнтирів та їхньої ролі у формуванні іміджу майбутніх фахівців освітніх, педагогічних наук в умовах воєнного стану; доведено вирішальну роль ціннісних орієнтирів професорсько-викладацького складу закладів вищої освіти у їх спрямованості на адаптацію у критичних ситуаціях, уважність до студентів, на формування їх стресостійкості, розвиток духовності, патріотизму.

Ключові слова: ціннісні орієнтири; професійний імідж; майбутній фахівець освітніх; педагогічних наук; професійна діяльність; заклад вищої освіти; умови воєнного стану.

Larysa Gren

professor, doctor in public management, professor of the department of pedagogy and psychology of social systems management by the academician I. Zyazyun, National Technical University

“Kharkiv Polytechnic Institute”; Kharkiv, Ukraine

E-mail: mega_lgren@ukr.net

© Лариса Грень, Малохат Курбанова, 2023

Malokhat Kurbanova

graduate student, National Technical University
“Kharkiv Polytechnic Institute”; Kharkiv, Ukraine
E-mail: kuntesterr@gmail.com

**THE ROLE OF VALUE GUIDELINES IN THE FORMATION OF THE
PROFESSIONAL IMAGE OF THE FUTURE SPECIALIST OF EDUCATIONAL
AND PEDAGOGICAL SCIENCES IN INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION
UNDER THE CONDITIONS OF THE STATE OF MARTIAL**

Abstract: the article is devoted to revealing the value orientations of the teaching staff of higher education institutions and their role in forming the professional image of the future specialist of educational and pedagogical sciences in the conditions of martial law; such definitions as “professional image of the future specialist of educational and pedagogical sciences”, “value”, “personal value system”, “pedagogical values”, “professional values” are revealed; the value orientations characteristic of a teacher during martial law are defined: vital (health, family, well-being, love and peace, stability, creative individualism), professional (competence, scientific knowledge, objectivity, motivation, creativity, critical thinking), national (linguistic globalization, educating young people on the ideas of peace, humanity and security, social responsibility, initiative, patriotism), spiritual values of Ukrainian state-building (independence, democracy, European choice, human rights, social justice, freedom in all its manifestations); the results of a survey conducted among masters of specialty 232 “Social security” regarding the ranking of value orientations and their role in shaping the image of future specialists in educational and pedagogical sciences in the conditions of martial law are given; the decisive role of the value orientations of the teaching staff of higher education institutions in their focus on adaptation in critical situations, attention to students, the formation of their stress resistance, the development of spirituality, and patriotism has been proven.

Key words: value orientations; professional image; future specialist in educational and pedagogical sciences, professional activity; higher education institution; martial law conditions.

Larysa Gren, Malokhat Kurbanova

An extended abstract of the paper on the subject of:

“The role of value guidelines in the formation of the professional image of the future specialist of educational and pedagogical sciences in institutions of higher education under the conditions of the state of martial”

Problem setting. The concept of the New Ukrainian School involves updating the content of education and is aimed at the formation of competencies, the ability to acquire and apply knowledge in new educational and life situations, the implementation of principles aimed at revealing the personal capabilities and interests of students in order to form a successful, goal-oriented, independent, mobile personality. All this involves the

introduction of new approaches to learning [11] into the educational process, which largely depends on the formed professional image of teachers, who are able to contribute to the development of “human potential to support the reconstruction of Ukraine” in the difficult conditions of martial law with their fruitful work.

Recent research and publications analysis. Value orientations in the modern world are the subject of attention of the pub-

lic, scientific and pedagogical community. In their works, scientists M. Zamoroz [5], V. Ivanchuk [15], N. Ignatenko [6], H. Kolynets [7], N. Hrytsak [15], L. Hrytsak [15], H. Gruts [15], V. Nebrat [9], G. Pecherska G. [11], G. Radchuk [15], E. Sadovska [12], N. Sas [15], I. Trubavina [15], L. Tsybulko [15] and others. raise questions about values that will help protect humanity in war conditions, raise issues of establishing a value-based approach to the educational process.

Highlighting the previously unresolved parts of the general problem. In the conditions of martial law, there is a new rethinking of the role of value orientations in the formation of the professional image of the future specialist of educational and pedagogical sciences in higher education institutions. Priority is given to ensuring safe and high-quality distance learning, developing the potential of student youth to support the reconstruction of Ukraine, the presence of virtues that "make up the basic canon of the functioning of the entire academic community in the modern world" [12, c. 4].

Paper objective. To reveal the role of value orientations in the formation of the professional image of the future specialist of educational and pedagogical sciences in institutions of higher education in the conditions of martial law.

Paper main body. At the current stage of educational development, psychological and pedagogical workers focus on value orientations in the pedagogical space. Pedagogical values play an important role in the formation of the professional image of a specialist in educational and pedagogical sciences in institutions of higher education. Pedagogical values are defined as the values of education, its goals, principles, norms that regulate pedagogical activity and act as a cognitive-active system and serve as a connecting link between the social worldview in the field of education and the activity of a teacher. Professional values are guidelines on the basis of which a person chooses, masters and performs his professional activity. The value

orientations of the teaching staff create new values – love and peace, humanity and security, independence, freedom in all its manifestations; will contribute to its strengthening, especially in the conditions of martial law. We conducted a study in which, on the basis of the questionnaire "Values of a teacher in the conditions of martial law and their role in shaping the professional image of a future specialist in educational and pedagogical sciences", developed by us, it was offered to masters of specialty 232 "Social security" (Department of Pedagogy and Management Psychology social systems named after academician I. Zyazyun of the educational and scientific institute of social and humanitarian technologies of the National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute") to rank the values of the teacher in the conditions of martial law according to their importance. 30 people took part in the survey. Table 1 shows the values that, according to the scientific community, are inherent in a teacher during martial law. The results of the survey are as follows:

1. Vital values: "health" and "family" shared the first place among themselves; in second place – "creative individualism"; stability – on the 3rd place; "love and peace" in IV place; "welfare" ranks fifth.

2. Professional values: The first place is occupied by "competence"; in second place is "creativity"; such values as "objectivity", "motivation", "critical thinking" – on the 3rd place; in IV place – "scientific".

3. National values: The first place is occupied by "humanity and security"; The second place was shared between "social responsibility" and "initiative"; on the third place "patriotism"; "Education of youth on the ideas of peace" in 4th place; in V place – "linguistic globalization".

4. Spiritual values of Ukrainian state-building: The first place is occupied by "independence"; in second place – "social justice"; 3rd place was shared between "democracy" and "human rights"; in IV

place – “European choice” and “freedom in all its manifestations”.

Conclusions of the research. The value orientations of the teaching staff of higher education institutions (life, professional, national, spiritual values of Ukrainian statehood) play a huge role in shaping the professional image of the future specialist of

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Концепція Нової української школи передбачає оновлення змісту освіти й спрямована на формування компетентностей, вміння здобувати і застосовувати знання у нових навчальних та життєвих ситуаціях, реалізацію принципів, зорієнтованих на розкриття особистісних можливостей та інтересів учнів із метою формування успішної, цілеспрямованої, самостійної, мобільної особистості. Усе це передбачає впровадження в освітній процес нових підходів до навчання [11], що значною мірою залежить від сформованого професійного іміджу педагогів, здатних у складних умовах воєнного стану своєю плідною працею сприяти розвитку “людського потенціалу для підтримки відбудови України”. Саме одна з таких тем для обговорень (“Розвиток людського потенціалу для підтримки відбудови України”) намічається на конференції “Ukraine’s recovery: rebuilding with research”, організованій Фондом Президента України з питань освіти, науки та спорту спільно з Королівським товариством та Мережею взаємодії з університетами (UPEN) та Посольством України у Великій Британії, що відбудеться в Лондоні 15-16 травня 2023 року [14].

Аналіз останніх досліджень та публікацій, у яких започатковано розв’язання цієї проблеми і на які спирається автор. Ціннісні орієнтири в сучасному світі є предметом уваги громадськості, науково-педагогічної спільноти. Так, Міжнародна науково-практична конференція “Ціннісні орієнтири в сучасному

educational and pedagogical sciences in the conditions of martial law, and should be aimed at adaptation in critical situations, attentiveness to students, on the formation of their stress resistance, the development of spirituality, patriotism, professional competence, and equality between all members of society.

світі: теоретичний аналіз та практичний досвід”, яка проводиться щорічно останні п’ять років у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка, є тому підтвердженням [15]. У своїх роботах науковці С. Матяж, А. Березянська висвітлюють основні класифікації цінностей та ціннісних орієнтацій особистості [6], духовно-моральні цінності як основа формування світогляду особистості в освітньому середовищі сучасного закладу освіти є преювентивною наукових напрацювань Н. Ігнатенко [5], роль учителя у становленні ціннісних орієнтирів школярів розглядає у своїй роботі Г. Колінець [7], любові як головній цінності формування особистості студентів присвячено дослідження Г. Груць [15], ціннісні орієнтири суспільства в часи війни та повоєнної відбудови є предметом дослідження В. Небрат [9], професійні ціннісні орієнтації вчителів є предметом уваги Печерської Г. [11], основні академічні цінності в сучасній освіті досліджено у наукових працях Е. Садовської [12], на удосконалення сучасної системи вищої освіти, формування духовно-моральних ціннісних орієнтацій випускників на загальнолюдські цінності спрямовано дослідження Н. Сас [15]. Автори у своїх наукових здобутках піднімають питання щодо цінностей, які допоможуть захистити людяність в умовах війни, порушують проблеми утвердження ціннісного підходу до освітнього процесу, трансформацію традиційних цінностей студентів у загальнолюдські цінності як компонента моделі сучасного суспільства [15].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим при-

св'ячується дана стаття. В умовах воєнного стану відбувається нове переосмислення ролі ціннісних орієнтирів у формуванні професійного іміджу майбутнього фахівця освітніх, педагогічних наук у закладах вищої освіти. Пріоритетними стають створення безпечного та якісного дистанційного навчання, розвиток потенціалу студентської молоді для підтримки відбудови України, наявність чеснот, що "складають основний канон функціонування всієї академічної спільноти в сучасному світі" [12, с. 4]. Проте в контексті сучасних умов досі недостатньо дослідженими вважаються питання впливу ціннісної системи фахівця на професійний імідж.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті: розкрити роль ціннісних орієнтирів у формуванні професійного іміджу майбутнього фахівця освітніх, педагогічних наук у закладах вищої освіти в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Теоретичний аналіз ціннісних орієнтирів та вивчення й узагальнення практичного досвіду в цій царині є важливим завданням як для академічної спільноти, так і для публічного управління в умовах війни та повоєнного відновлення [9, с. 22]. Для розкриття головного змісту дослідження є необхідним визначення дефініцій: професійний імідж майбутнього фахівця освітніх, педагогічних наук, цінність, ціннісна система особистості, педагогічні цінності, професійні цінності.

У попередньому дослідженні поняття професійний імідж майбутнього фахівця освітніх, педагогічних наук нами визначено "як інтегральну характеристику майбутнього професіонала, спрямованого на оволодіння знаннями, вміннями й навичками із свідомо обраної педагогічної діяльності, наділеного гуманістичним світоглядом, вмотивованого на навчання протягом життя, мобільного, адаптованого до змін, здатного передавати свій позитивний досвід здобувачам освіти,

формуючи у них ціннісні життєві орієнтири" [2, С. 33-34].

Філософський енциклопедичний словник визначає дефініцію "цінність" як належне та бажане, на відміну від реального, дійсного: "цінності належать до психічних об'єктів – їх джерелом є наші бажання, інтереси, почуття, ставлення" [13].

Що стосується дефініції "ціннісна система особистості", то на глибоке переконання І. Беха, вона є "складним регулятором людської життєдіяльності, котрий відображає у своїй структурній організації і змісті особливості об'єктивної дійсності, що охоплює і зовнішній для людини світ, і власне людину в усіх її об'єктивних характеристиках" [1, с. 15]. Характер нового суспільного розвитку потребує людей, здатних мислити творчо, таких, які б могли уміло орієнтуватись в соціумі, людей із відповідно розвинутими здібностями [7, с. 109]. Будучи складовою моральної свідомості, ціннісні орієнтації, крізь призму суб'єктивного, особистісного сприйняття відображають не лише корінні інтереси та основні цінності людського буття, а й формулюють уявлення сучасної людини про сенс життя, про людяність, про співчутливість [6, с. 188].

На сучасному етапі розвитку освіти психолого-педагогічні працівники зосереджуються на ціннісних орієнтирах у педагогічному просторі, ролі національної еліти (особливе місце у якій належить учительству) як носія суспільних та історичних традицій [7, с. 109].

На думку дослідників, "Нова українська школа має готувати здобувачів знань до життя в демократичному громадянському суспільстві, розвивати у них креативність та ініціативність, формувати вміння критично мислити, приймати адекватні рішення і нести за них відповідальність, мотивувати до навчання впродовж життя, виховувати громадянина і патріота України, толерантну особистість, що матиме здібності використовувати інформаційні освітні ресурси (зокрема, розподілені інформаційні ресурси в локальних і

глобальних мережах) та здійснювати ін-формаційну взаємодію між учасниками навчально-виховного процесу” [5, с. 114-115].

Цінності є основою особистості людини. Вони орієнтують педагога в його професійній діяльності. Але ж вони не виникають раптово і мають свою класифікацію. Основою системи цінностей, яку необхідно сформувати в особистості, є духовні цінності, які виявляються через спілкування. Вони розкривають характер і зміст цінностей, що сконцентровані у духовній культурі суспільства, мистецтві, науці, моралі, філософії, релігії. Вони безпосередньо пов’язані з іншими цінностями [7].

На переконання О. Данильяна та Ю. Калиновського, “існує низка цінностей духовного характеру, які мають загально-людський характер (при всіх відмінностях їх змістовного наповнення)”. До таких аксіологічних основ людського буття науковці відносять: свободу, рівність, справедливість, безпеку, мир, права людини і стверджують, що “в умовах глобальної турбулентності та локальних війн особливої значущості набувають цінності миру та безпеки як для окремої людини, так і для суспільств й держав” [4, с.4].

У формуванні професійного іміджу фахівця освітніх, педагогічних наук у закладах вищої освіти важливе місце займають педагогічні цінності. Вони визначаються як цінності освіти, її цілі, принципи, норми, які регламентують педагогічну діяльність і виступають у якості пізнавально-дієвої системи та слугують сполучною ланкою між суспільним світоглядом у сфері освіти і діяльністю педагога.

За твердженням Г. Колінець, “певні вимоги ставляться й до якостей особистості самого вчителя, найбільш суттєвими серед яких виділяють такі: почуття відповідальності (соціальної), благородство, інтелектуальна довершеність і моральна чистота, висока свідомість, чесність, вимогливість, доброзичливість тощо. Вони забезпечуватимуть умови успішності пе-

дагогічної діяльності” [8, с. 110]. Погоджуємося з думкою Г. Печерської, що “професійні цінності – це орієнтири, на основі котрих людина обирає, опановує і виконує свою професійну діяльність. Професійні цінності – це віддзеркалення вимоги професії та суспільства до аксіосфери особистості фахівця” [10, с. 253].

Підтримуємо думку науковців, з огляду на тему дослідження, що “будь-яка війна актуалізує цінність миру та потребує від людства напрацювання більш дієвих засобів й форм безпечного існування” [4, с. 7]. Велика відповідальність за навчання і виховання молоді покладена на професорсько-викладацький склад, ціннісні орієнтири якого сприяють не тільки формуванню професійного іміджу майбутнього фахівця освітніх, педагогічних наук, а й породжують нові цінності – любов і мир, людяність і безпеку, незалежність, свободу у всіх її проявах; сприятимуть його зміцненню, особливо в умовах воєнного стану.

Протягом березня 2023 року було проведено дослідження, в якому на підставі розробленої його авторами анкети “Цінності педагога в умовах воєнного стану та їх роль у формуванні професійного іміджу майбутнього фахівця освітніх, педагогічних наук”, розробленої нами, було запропоновано магістрам спеціальності 232 “Соціальне забезпечення” (кафедра педагогіки і психології управління соціальними системами ім. акад. І. Зязюна навчально-наукового інституту соціально-гуманітарних технологій Національного технічного університету “Харківський політехнічний інститут”) проранжувати цінності педагога в умовах воєнного стану за місцем їх значущості. В анкетуванні взяли участь 30 осіб.

У таблиці 1 наведено цінності, які, на думку наукової спільноти, притаманні педагогу під час воєнного стану. Першим завданням для магістрів було проранжувати цінності педагога за значущістю для них:

*ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ
МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ*

Таблиця 1

Анкета “Цінності педагога в умовах воєнного стану та їхня роль у формуванні професійного іміджу майбутнього фахівця освітніх, педагогічних наук”

№п/п	Життєві цінності	Місце
1	Здоров'я	I
2	Сім'я	I
3	Добробут	V
4	Любов і мир	IV
5	Стабільність	III
6	Креативний індивідуалізм	II
Професійні цінності		
1	Компетентність	I
2	Науковість	IV
3	Об'єктивність	III
4	Вмотивованість	III
5	Креативність	II
6	Критичне мислення	III
Національні цінності		
1	Лінгвістична глобалізація	IV
2	Виховання молоді на ідеях миру	III
3	Людяність і безпека	I
4	Соціальна відповідальність	II
5	Ініціативність	II
6	Патріотизм	III
Духовні цінності українського державотворення		
1	Незалежність	I
2	Демократизм	III
3	Європейський вибір	IV
4	Права людини	III
5	Соціальна справедливість	II
6	Свобода в усіх її проявах	IV

Джерело: авторська розробка

Результати анкетування такі:

1. Життєві цінності: I місце між собою поділили “здоров'я” і “сім'я”; на II місці – “креативний індивідуалізм”; стабільність – на III місці; “любов і мир” на IV місці; “добробут” посідає V місце.

2. Професійні цінності: I місце посідає “компетентність”; на II місці “креативність”; такі цінності, як “об'єктивність”, “вмотивованість”, “критичне мислення” – на III місці; на IV місці – “науковість”.

3. Національні цінності: I місце посідає “людяність і безпека”; II місце між собою поділили “соціальна відповідальність” та “ініціативність”; на III місці “патріотизм”; “виховання молоді на ідеях миру” на IV місці; на V місці – “лінгвістична глобалізація”.

4. Духовні цінності українського державотворення: I місце посідає “незалежність”; на II місці – “соціальна

справедливість”; III місце між собою поділили “демократизм” та “права людини”; на IV місці – “європейський вибір” та “вобода в усіх її проявах”.

Респонденти мали відповісти ще на таке питання: “Які ще, на Вашу думку, цінності повинні бути притаманні педагогу під час воєнного стану? Назвіть їх і коротко обґрунтуйте”. За результатами опитування, наводимо деякі відповіді респондентів, які, на нашу думку, заслуговують на увагу:

“У нас дуже компетентні та людяні педагоги, тому навіть немає що додати до вище перерахованих якостей (респондент 5).

Адаптивність (професійна цінність) – на мою думку, є одним із важливих критеріїв педагога, адже система освіти стрімко змінилась за останні часи, постали нові проблеми у стосунках педагог-студент, он-лайн навчання. Тож, аби залиши-

тися педагогом вищого рівня, потрібно мати високий рівень адаптивності (респондент 9).

Вміння адаптуватись до критичних ситуацій, а не керуватись застарілими догмами викладання (респондент 19).

Уважність. Незалежно від ситуації, педагог має бути уважним до людей, деталей (респондент 30).

Співпереживання. Має співпереживати людям, розуміти їх ситуацію (респондент 14).

Позитивно налаштований. Віра в краще майбутнє, в перемогу (респондент 7).

Вихованість, педагогічна культура, етика (респондент 6).

Вміння зрозуміти та проаналізувати ситуації – для того, щоб запобігти конфліктним ситуаціям (респондент 11).

Цінності, спрямовані на розвиток духовності, патріотизму, компетентність, рівності між усіма членами суспільства (респондент 10).

Педагог має бути психологом та мати стресостійкість! Під час тривоги вчитель має заспокоювати учнів, грамотно направити дітей до укриття або іншого безпечного місця. Вміння настроїти учнів на те, що як би не було страшно і важко, все це минеться, треба і далі жити, навчатися, думати про майбутнє! (респондент 12)”.

За результатами проведеного нами дослідження, ми зможемо зробити такі попередні висновки, що підтверджується думка вчених стосовно того, що “мир завжди виступав базовою цінністю, якій віддавали перевагу після негараздів війни. Він ставав основою розвитку і процвітання після зміни світових порядків” [2, с. 8]. Такі цінності, як ініціативність та “соціальна відповідальність у воєнний час є чинниками перемоги” [9, с. 14].

Така цінність, як незалежність, визначена респондентами в якості однієї з головних (I місце) у формуванні профе-

сійного іміджу фахівця освітніх, педагогічних наук, співзвучна висновкам науковців стосовно того, що “для зміцнення обороноздатності держави та перемоги у війні України за свою незалежність, успішного повоєнного відродження економіки та соціогуманітарного простору, науково-освітня спільнота має культивувати аксіологічні зміни у напрямку актуалізації цінностей національної консолідації, громадянської солідарності та відповідальності, піднесення цінності людини як найвищої мети і головного засобу суспільного розвитку” [9, с. 15].

Висновки з даного дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, у фахівців освітніх, педагогічних наук закладів вищої освіти дуже відповідальна місія: спрямувати свій професійний імідж на допомогу молоді у подоланні життєвих негараздів, нівелюванні негативних викликів, спричинених воєнним станом. Ціннісні орієнтири науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти (життєві, професійні, національні, духовні цінності українського державотворення) відіграють величезну роль у формуванні професійного іміджу майбутнього фахівця освітніх, педагогічних наук в умовах воєнного стану, повинні бути спрямованими на адаптацію у критичних ситуаціях, уважність до студентів, на формування їх стресостійкості, розвиток духовності, патріотизму, професійної компетентності, рівності між усіма членами суспільства.

Перспективними подальшими розвідками у цьому напрямку вважаємо визначення структурних компонентів професійного іміджу майбутнього фахівця освітніх, педагогічних наук у закладах вищої освіти.

Список літератури:

1. Бех І. Особистісно зорієнтоване виховання / І. Бех. – К.: ІЗМН. – 1998. – С. 204

2. Грень Л., Курбанова М. Шляхи формування професійного іміджу у майбутнього фахівця освітніх, педагогічних наук у закладах вищої освіти: порівняльний аналіз вітчизняного і зарубіжного досвіду /

Л. Грень, М. Курбанова // Теорія і практика управління соціальними системами. – Харків: НТУ “ХПР”. – 2022. – № 4. С. 26 – 39

3. Гриценко А. Мир як базова цінність у зміні світових порядків. Ціннісні орієнтири в сучасному світі: теоретичний аналіз та практичний досвід / А. Гриценко // Збірник тез IV Міжнародної науково-практичної конференції, 13-14 травня 2022 року, м. Тернопіль. ТНПУ ім. В. Гнатюка. Ред. кол.: Морська Н., Литвин Л., Поперечна Г. – Тернопіль: Вектор. – 2022. – С. 454. – С. 8 – 12

4. Данильян О., Калиновський Ю. Мир як базова цінність людського буття. Ціннісні орієнтири в сучасному світі: теоретичний аналіз та практичний досвід / О. Данильян, Ю. Калиновський // Збірник тез IV Міжнародної науково-практичної конференції, 13-14 травня 2022 року, м. Тернопіль. ТНПУ ім. В. Гнатюка. Ред. кол.: Морська Н., Литвин Л., Поперечна Г. – Тернопіль: Вектор. – 2022. – С. 454. – С. 4 – 8

5. Ігнатенко Н. Духовно-моральні цінності як основа формування світогляду особистості в освітньому середовищі сучасного ЗЗСО. Ціннісні орієнтири в сучасному світі: теоретичний аналіз та практичний досвід / Н. Ігнатенко // Збірник тез III Міжнародної науково-практичної конференції, 13-14 травня 2021 року, м. Тернопіль. ТНПУ ім. В. Гнатюка. Ред. кол.: Морська Н., Поперечна Г., Литвин Л. – Тернопіль: Вектор. – 2021. – С. 270. – С. 187 – 191

6. Матяж С., Березянська А. Класифікація цінностей та ціннісних орієнтацій особистості / С. Матяж, А. Березянська // Наукові праці. – Випуск 213. – Том 225. – С. 27 – 30

7. Кудін В., Юрченко В. Психологія вищої школи. Курс лекцій. / В. Кудін, В. Юрченко. – К.: НПУ ім. М. Драгоманова. – 2004. – С. 176

8. Колінець Г. Роль учителя у становленні ціннісних орієнтирів школярів. Ціннісні орієнтири в сучасному світі: теоретичний аналіз та практичний досвід /

Г. Колінець // Збірник тез II Міжнародної науково-практичної конференції, 18-19 червня 2020 року, м. Тернопіль. ТНПУ ім. В. Гнатюка. Ред. кол.: Морська Н., Поперечна Г., Литвин Л. – Тернопіль: Вектор. – 2020. – С. 130. – С. 109 – 110

9. Небрат В. Ціннісні орієнтири суспільства в час війни та повоєнної відбудови: історичний вимір. Ціннісні орієнтири в сучасному світі: теоретичний аналіз та практичний досвід / В. Небрат // Збірник тез IV Міжнародної науково-практичної конференції, 13-14 травня 2022 року, м. Тернопіль. ТНПУ ім. В. Гнатюка. Ред. кол.: Морська Н., Литвин Л., Поперечна Г. – Тернопіль: Вектор. – 2022. С. 454. – С. 12 – 15

10. Печерська Г. Професійні ціннісні орієнтації вчителів / Г. Печерська // Психологічні науки. – Том 2. – Випуск 10(91). – С. 252 – 257

11. Презентовано посібник “Використання освітніх онлайн-матеріалів: сучасні підходи і технології Нової української школи”. – [електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/prezentovano-posibnik-pro-suchasni-pidhodi-i-tehnologiyi-novoyi-ukrayinskoji-shkoli>

12. Садовська Е. Основні академічні цінності в сучасній освіті. Ціннісні орієнтири в сучасному світі: теоретичний аналіз та практичний досвід / Е. Садовська // Збірник тез III Міжнародної науково-практичної конференції, 13-14 травня 2021 року, м. Тернопіль. ТНПУ ім. В. Гнатюка. Ред. кол.: Морська Н., Поперечна Г., Литвин Л. – Тернопіль: Вектор. – 2021. – С. 270. – С. 3 – 5

13. Шинкарук В. Філософський енциклопедичний словник / В. Шинкарук. – К.: Абрис. – 2002. – С. 744

14. 15-16 травня 2023 року у Лондоні відбудеться конференція “Ukraine’s recovery: rebuilding with research”. – [електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/15-16-travnya-vidbudetsya-konferenciya-ukraines-recovery-rebuilding-research>

15. Ціннісні орієнтири в сучасному світі: теоретичний аналіз та практичний

досвід. Збірник тез IV Міжнародної науково-практичної конференції, 13-14 травня 2022 року, м. Тернопіль. ТНПУ ім. В. Гнатюка. Ред. кол.: Морська Н., Литвин Л., Поперечна Г. – Тернопіль: Вектор. – 2022. С. 454

References:

1. Beh, I. (1998), “Personally oriented education”, К.: IZMN, p. 204

2. Hren, L., Kurbanova, M. (2022), “Ways of forming a professional image of a future specialist in educational and pedagogical sciences in institutions of higher education: a comparative analysis of domestic and foreign experience”, Journal of Theory and practice of social systems management, Kharkiv: NTU “KhPI”, 4, pp. 26 – 39

3. Hrytsenko, A. (2022), “Peace as a basic value in changing world order”, Value orientations in the modern world: theoretical analysis and practical experience, Ternopil: Vektor, p. 454, pp. 8 – 12

4. Danylian, O., Kalynovskyi, Yu. (2022), “Peace as a basic value of human existence”, Value orientations in the modern world: theoretical analysis and practical experience, Ternopil: Vektor, p. 454, pp. 4 – 8

5. Zamoroz, M. (2022), “Valuable ICT landmarks of school education and methodical aspects of improving the educational process”. Value orientations in the modern world: theoretical analysis and practical experience, Ternopil: Vektor, p. 454, pp. 114 – 115

6. Matyazh, S., Berezyanska, A. “Classification of values and value orientations of the individual”, Scientific works, is.213, vol. 225, pp. 27 – 30

7. Kudin, V., Yurchenko, V. (2004), “Higher school psychology. Course of lec-

tures”, К.: NPU named after M. Drahomanova, p.176

8. Kolinets, H. (2020), “The role of the teacher in the formation of value orientations of schoolchildren”, Value orientations in the modern world: theoretical analysis and practical experience, Ternopil: Vektor, p. 130, pp. 109 – 110

9. Nebrat, V. (2022), “Value orientations of society during the war and post-war reconstruction: historical dimension”, Value orientations in the modern world: theoretical analysis and practical experience, Ternopil: Vektor, p. 454, pp. 12 – 15

10. Pecherska, H. “Professional value orientations of teachers”, Psychological sciences, vol. 2, no. 10(91), pp. 252 – 257

11. The manual “Using online educational materials: modern approaches and technologies of the New Ukrainian School” was presented, available at: <https://mon.gov.ua/ua/news/prezentovano-posibnik-pro-suchasni-pidhodi-i-tehnologiyi-novoyi-ukrayinskoyi-shkoli>

12. Sadovska, E. (2021), “Basic academic values in modern education”, Value orientations in the modern world: theoretical analysis and practical experience, Ternopil: Vektor, p. 270, pp. 3 – 5

13. Shynkaruk, B. (2002), “Philosophical encyclopedic dictionary”, К.: Abrys, p. 744

14. On May 15-16, 2023, a conference will be held in London “Ukraines recovery: rebuilding with research”, available at: <https://mon.gov.ua/ua/news/15-16-travnya-vidbudetsya-konferenciya-ukraines-recovery-rebuilding-research>

15. Value orientations in the modern world: theoretical analysis and practical experience, Ternopil: Vektor, p. 454

Стаття надійшла до редколегії 12.06.2023